

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Het legerkamp van de Heere der Heirscharen

En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron: zeggende: De kinderen Israëls zullen zich legeren een ieder onder zijn banier, naar de tekenen van het huis hunner vaders; rondom tegenover de tent der samenkomst zullen zij zich legeren.

Numeri 2 : 1.

Numeri, zo luidt de naam van het boek van Mozes, waaruit bovenstaande tekst genomen is. Ze is aan dit vierde deel van de Pentateuch, het vijfde geschrift van den man Gods, die Israël op Gods bevel uit Egypte naar Kanaän heeft geleid, gegeven door de Griekse vertalers van het Oude Testament. De Rabbinen noemden het eenvoudig naar het beginwoord van de eerste tekst of ook wel naar het vierde woord „in de woestijn”, daar het de geschiedenissen en lotgevallen van het volk Israël op zijn tocht van Sinaï naar de grenzen van Kanaän bevat. De Griekse vertalers wilden echter een naam aan het boek geven, die meer paste bij de inhoud. Daarom noemden zij het Numeri, dat betekent „getallen”. Als dat een korte samenvatting was van de volgens den geschiedschrijver Eusebius in joodse kringen gangbare naam: boek der **getelden**, dan past die naam wel zeer juist bij de inhoud van de eerste hoofdstukken.

We krijgen in het eerste hoofdstuk namelijk al een beschrijving van de monsterring van de troepen, die het leger des HEEREN vormen, waarmee Hij naar Kanaän gaat trekken, om dat aan de vaders beloofde land te gaan veroveren voor het volk der belofte. En het boek vertelt dan verder hoe die opmars is verlopen. De datum staat boven het eerste hoofdstuk: 't was in het tweede jaar van de uittocht van de kinderen Israëls uit Egypteland. Het volk is onder 's HEEREN leiding aangekomen bij de Sinaï, waar het verbond is vernieuwd en waar het de wetten des HEEREN, dat statuut van de samenleving van Jehova met Zijn volk, mocht ontvangen. Op de eerste dag van de eerste maand van dat jaar was de tabernakel opgericht en plechtig had de HEERE daarin Zijn intrek genomen om te midden van Zijn volk persoonlijk de krijgsoperaties te leiden, die het volk moeten brengen naar zijn woonplaats, die de HEERE daarvoor bestemd heeft. Waar het zijn roeping zal vervullen: een zegen te zijn voor alle volkeren. Daar zal het door zijn leven met en dienen van God de taak hebben om met woord en daad uit te dragen tot die volkeren de boodschap:

Daar is uit 's werelds duist're wolken
Een licht der lichten opgegaan,
Komt tot Zijn schijnsel, alle volken!

En een maand daarna, op de eerste dag van de tweede maand, geeft de HEERE aan Mozes het bevel, dat hij met Aäron een monsterring moet houden van de troepen.

Een grote wapenschouw is het waarvan we in het eerste hoofdstuk getuige zijn. De mededeling van het resultaat dier telling doet meteen aan het licht komen, hoe trouw de HEERE zijn beloften aan de vaders is nagekomen, dat zij tot een groot volk zouden worden. Dat volk is een wonder Gods! Israël mag het wel uitroepen: Komt, buigen we ons dan biddend neer, komt laat ons knielen voor den HEER, Die ons gemáákt heeft en verkóren! Gemáákt, want dat nu zo talrijke volk is gehouwen uit de rotssteen Abraham, die bestemd scheen om kinderloos ten grave te dalen, uit de holligheid des bornputs Sara is het gegraven, die het opgehouden had te gaan naar de wijze der vrouwen. Hoe is het belaagd door de Farao van Egypte, die al zijn kracht en list had ingezet om het volk van God uit te roeien van de aardbodem, maar God de HEERE heeft het met machtige hand en sterke arm uit zijn klauw verlost! Ja, God alleen heeft het gemaakt tot dit grote volk, dat nu bij duizenden, ja honderdduizenden kan worden geteld. Waarvan een Bileam zal uitroepen, in dit zelfde boek is het beschreven: Wie zal het stof Jacobs tellen, en het getal, ja het vierde deel van Israël?

Maar het is ook door den HEERE verkóren: om Zijn volk te zijn, en als Zijn volk alleen zal het iets betekenen. Diezelfde Bileam heeft het begrepen: Zie, dat volk zal alleen wonen en het zal onder de heidenen niet gerekend worden. Het zal een apart volk zijn.

Dit volk is bij de Sinaï, zoals Noordt zij het uitdrukt, tot een nationale gemeenschap van dienaren des HEEREN uitgebouwd. Het krijgt een heel aparte levenswijze. Daarop wijst de orde waarnaar het legerkamp van dit volk moet worden opgeslagen.

Alles duidt er op, dat het een heel bijzonder leger is, met een zeer speciale opdracht.

De constructie van het legerkamp bevat al dadelijk een heel bijzondere instructie over die opdracht.

Het vertoont de vorm van een vierpuntige ster.

En het middelpunt van het legerkamp, waarvan de vier punten zich naar de vier windstreken uitstrekken, is de tabernakel. Dat is het hoofdkwartier van de Opperbevelhebber. Hijzelf heeft de leiding van de expeditie op Zich genomen!

Het leger trekt niet op, zonder dat Hij eerst het bevel daartoe heeft gegeven. Het kamp wordt niet opgeslagen, voordat het sein daartoe van Hem is uitgegaan.

En het is met dit leger juist andersom als

UIT DE INHOUD:

Het legerkamp van de Heere der Heirscharen	J. v. D.
Na de Schooldag	C. V.
Macht, hiërarchie, independentisme	C. V.
Blijdschap	H. J. J.
„Eigen opleiding tot zendeling”?	D. K. W.
Economische aspecten (X)	P. G.
Kritische krabbels	Frater
Verboden boeken	J. Stw.
Honden zonder halsband	J. v. W.
Kerknieuws	

met iedere andere aardse legermacht. Is anders de generaal afhankelijk van het materiaal, dat hem ter beschikking staat, de vechtkracht en de stootkracht van de divisies, hier is het net andersom! De kracht van dit leger ontleent het aan zijn hemelen Aanvoerder! Hij is de kracht van hunne kracht. Zij zullen de eerkroon, de overwinningsskrans slechts dragen door Hem, door Hem alleen. Op hun vaandel staat geschreven: de HEERE is onze banier! Zonder Hem zijn ze tot geen enkele krijgsoperatie in staat. Maar met Hem zijn ze dan ook onoverwinnelijk! Als ze maar getrouw luisteren naar Zijn bevelen, en zich stellen onder Zijn goddelijke leiding, dan zijn ze onweerstaanbaar. Als Hij hun pas maar markeert, en Hij de marsorde aangeeft, dan zullen ze vermogen al waartoe Hij ze zendt. Niets zal hun dan onmogelijk zijn.

Maar dat kan alleen als de verhouding tussen dezen Generaal en Zijn leger goed blijft, als de orde van het legerkamp blijft bewaard, die Hijzelf heeft aangegeven. Die Generaal is niet een der hunnen, die uit hun rangen is opgeklommen. Hij is de Eeuwige zelf, hun Schepper en Formeerder die Zich tot hen heeft neergebogen. Die met hen in verbond is getreden, en Zich zo innig met hen heeft verbonden! Die tent daar in het midden predikt, hoe de juiste verhouding tussen Hem en hen moet zijn en blijven.

Die tent is in al zijn delen en in heel zijn inrichting een prediking van de verhouding tussen God en Zijn volk. Het meubilair predikt enerzijds, dat Hij is hun licht en hun kracht. Zie maar de kandelaar en de tafel der toonbroden. Maar het keurkorps, de lijfwacht der priesters en levieten, die de tent moeten bedienen en bewaken, zijn voorhangsels en gordijnen, die het binnenste van Gods woning afsluiten en aan de onbescheiden ogen onttrekken, prediken de afstand, die ze moeten bewaren. Geeft dan eeuwig eer onzen God en Heer, toont eerbied, waar Hij woont, waar Zijn heiligheid hare glans verspreidt. Heilig toch en te eren is de HEER der heren!

Heerenveen.

J. VAN DIJK.

NA DE SCHOOLDAG

De Schooldag is weer voorbij.

En onwillekeurig ga je dan wat mediteren over dat jaarlijks weerkerende gebeuren.

Je vraagt je af: wat is die Schooldag eigenlijk? Wat zoeken de velen, die in Kampen komen? Wat is de kracht, de drang, die elk jaar opnieuw de duizenden naar Kampen drijft?

Ja, wat is die Schooldag?

Men heeft hem reeds meermalen **Kerkdag** genoemd. En ik geloof dat die naam zeer juist is. Misschien raakt die de kern van de zaak nog beter dan het woord Schooldag. Want de vreugde van die dag is toch vooral, dat men, als broeders en zusters uit vele kerken, elkaar ontmoeten en met elkaar luisteren, zingen, kortom: samenzijn mag.

En bovendien: wie hier School zegt, zegt daarmee ook: Kerk.

Neen, niet in die zin, dat de Kerk als zodanig of door haar organen theologie zou beoefenen. Maar wel in die zin, dat de School uit de behoefte van de Kerk geboren wordt en blijvend opkomt en dat de School geheel en al door de liefde en het offer der Kerk wordt gedragen en dat de School in de dienst aan de arbeid en de strijd haar eerste en laatste bestaansdoel vond en vindt.

Ook in de gereformeerde wereld heeft tijden lang de toch eigenlijk zo dwaze idee geleefd, dat de theologie beoefend moet worden om haars zelfs wil. En dat dus een wetenschappelijk instituut voor de beoefening van de theologie vooral niet te veel moet vragen naar wat de kerk nodig heeft. Ja, zich zelfs zo veel mogelijk van de kerk moet distantiëren. Echte theologie gaat immers haar eigen koninklijke weg en echte theologen zijn er allen op gespits het gebouw van de theologie als een eigen zelfstandig bouwwerk hoog te doen rijzen. Een seminarie was dan wel geschikt en voldoende voor de fabricage van dominees.

Maar deze dwaasheid heeft zich, geloof ik, wel zo ongeveer overleefd. Zeker, men ziet terdege in, dat het wetenschappelijk theologische bedrijf, net als alle wetenschappelijke arbeid, een eigen karakter draagt en als zodanig geen specifiek kerkelijke arbeid is. Maar dat de theologie alleen maar bloeien kan waar een levende, belijdende kerk haar draagt, waar zij in het allernauwste verband met het leven en belijden der kerk wordt beoefend, en waar zij zich geheel en al aan de arbeid en de strijd der kerk dienstbaar maakt, dát gaat men gelukkig al meer inzien.

En omdat deze visie op de theologische arbeid een van de meest dominerende karaktertrekken van de Kamper School is, daarom is de Schooldag ook en vooral Kerkdag.

En wat drijft nu elk jaar de duizenden op die late Septemberdag naar Kampen?

Dat is zonder twijfel óók de vreugde van het met elkaar mogen uitgaan! Als de verhoudingen in een gemeente goed zijn is dat samen uitgaan op zichzelf reeds een feest. Sikkkel schreef meermalen, dat de kerkmensen zo af en toe eens een echt feest moesten organiseren. Deden de Israëlieten dat ook niet? En klom dan de vreugde soms niet tot uitgelaten blijdschap?

Maar behalve dat, werkt in het „naar de Schooldag gaan” ook het verlangen om de broeders en zusters uit het gehele land te zien. Om met elkaar de eenheid te beleven in het gemeenschappelijk samenzijn, het samen zingen en luisteren. Vooral voor hen, die als een klein groepje, de geestelijke strijd in hun woonplaats moeten volhouden, is het een weelde te mogen opgaan „met een grote menigte”.

Maar dit alles is toch niet het unieke van deze bijzondere dag in September. Want dat is uiteindelijk hierin gelegen, dat hij een openbaring is van de liefde tot en zorg voor kerk en school. Dat zeggen we zonder enige aarzeling. Zeker, ook die liefde is als alles in het christen-leven bezoodeld. Er leeft zonder twijfel in de harten ook wel iets van het: Dat is nu **onze** school, die hebben wij gemaakt tot wat ze is en die onderhouden wij zonder

enige steun van wie ook buiten onze kring. Wij zijn nog niet zo min! En behalve deze trots zal nog allerlei ander kwaad in de harten leven.

Maar ondanks dat mogen en durven we zeggen, dat liefde voor kerk en school het motief is, dat de duizenden naar Kampen drijft. En in het beleven van de Schooldag openbaart zich de dank, dat God ons in zijn kerk doet leven en deze School aan ons geeft.

En als we ons goed realiseren wat een Schooldag in feite is, dan vervult dank ons hart. Want wat is zo'n dag een zware opgave. Voor dag en dauw zijn de meesten van huis gegaan. Na een lange busreis haasten zich allen naar kerken en zalen die afgeladen vol zijn. En daar horen ze niet minder dan vier toespraken, redevoeringen, referaten of wat het spreken daarin verder moge zijn. Ik heb telkens weer met verbazing ervaren hoe velen tot onder de laatste redevoering toe ingespannen bleven luisteren.

Neen, ik denk er niet aan om de leden onzer kerken op te hemelen of te idealiseren. Er is maar al te veel waar we alleen maar met schaamte aan kunnen denken. Maar voor deze liefde voor Kerk en School mogen we God innig dankbaar zijn.

En nu begint de Theol. School na de zomervacantie opnieuw met haar werk.

Het zal er dan weer op aan komen, dat zij trouw is aan wat steeds het essentiële van haar leven en arbeid was.

Voor wie de geschiedenis der School kent is dat essentiële geen geheim. Het ging haar in haar goede dagen nergens anders om dan om dienstbaar te zijn aan het verstaan van het woord Gods midden in de tijd waarin men leefde. Anders niet en meer niet.

Ik denk, dit schrijvend, aan wat Ds Algra ons in de bidstond zo dringend uit het Woord Gods op het hart heeft gebonden. Jezus Christus, zo zei hij, kwam heel „gewoon”, als een „gewoon” mens, in de wereld. En de wijze waarop de Heiland zijn werk verrichtte was ook zo heel „gewoon”. Hij schuwde iedere demonstratie, reclame, sensatie. Hij sprak alleen maar. En dan met woorden, die een toonbeeld van eenvoud waren. Alle tekenen, welke Hij deed, waren geheel en al aan dat woord ondergeschikt en daaraan dienstbaar.

Maar juist deze wijze van werken heeft de ergernis van de Joden verwekt. En wanneer de kerk in later tijd getrouw naar de wil, en dus in deze stijl, van Christus leefde en predikte, heeft deze zelfde ergernis zich tegen haar gekeerd. In de wereld en misschien nog meer in de verwereldlijkte kerk. Men **wilde** deze christelijke een-voud niet.

Macht, hiërarchie, independentisme

Zoals ik de vorige week zei, wil ik nog enkele opmerkingen maken in verband met wat door Ds Plooi werd geschreven. Ze gaan niet rechtstreeks in op wat deze betoogde, maar staan min of meer op zichzelf. Ze worden wel „naar aanleiding van” het door Ds P. geleverde betoog gelanceerd.

De eerste opmerking, welke ik wilde maken raakte het verschil tussen de **macht** van een kerkeraad en die van een meerdere vergadering. Dit verschil in macht raakt de kern van alle kwesties, welke de meerdere vergaderingen betreffen.

De ouderlingen van een afzonderlijke kerk, hebben kort en goed **regeermacht**. Dat wordt uitdrukkelijk in het bevestigingsformulier voor de ouderlingen uitgesproken. En derhalve bezit óók de kerkeraad, als de vergadering van ouderlingen, die regeermacht. Of, anders gezegd: een kerkeraad is een **bestuur** over de kerk.¹⁾

Maar hoe staat het nu met een meerdere vergadering? Heeft ook een classis of synode regeermacht? Regeermacht over de kerken en de kerkeraden?

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Drs. G. Puchinger, Utrecht
Drs. H. R. Rookmaaker, Amsterdam-Z.
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam

Men eiste het buiten-gewone, on-gewone, het pikante. Men verlangde altijd weer „schittering van woorden of wijsheid”. Hoezeer Paulus dat begeren ook verdoemde! (1 Kor. 2:1).

En zo heeft men het woord onvindbaar teruggedrongen achter pompeuze en mysterieuze liturgie. Men heeft het, speciaal in de gereformeerde wereld, bedolven onder alle mogelijke ingewikkelde en scherpzinnige gedachtenconstructies. Men heeft de door de reformatoren zo moeizaam herwonnen eenvoud der prediking met minachting weggevoerd en zich te buiten gegaan aan pakkende preekthema's, gewrongen en kwasi-diepzinnige verdelingen, speculatieve en sensationele vondsten. Predikers werden, om een woord van Sikkkel te gebruiken, maar al te dikwijls „tuinharkers”, mannen, die mooie lijntjes trokken, en „stucadoors”, mensen, die de buitenkant polijstten. Ze vergaten, dat ze de gemeente in opdracht van Christus de „spijze der ziel” moesten reiken! Ze vergaten, dat de gemeente alleen maar gebouwd wordt, alleen maar leven kan, van — om met Ds Algra te spreken — „het zeer eenvoudige, klare woord van de verlossing van ons leven door het kruis van de Heere Christus”.

Moge het de Theologische Hogeschool gegeven worden, ook in de huidige situatie, en door al haar arbeid, dienst te bewijzen aan dat één-voudige, levende, verlossende woord van God.

Dat is het hoogste wat God haar schenken kan.

Dat is het rijkste wat zij aan de gemeente geven kan.

En dat is het ook wat de kerken vóór alles voor haar moeten bidden.

C. V.

welke met **ambtelijk gezag** worden genomen en nu zelf ook ambtelijk gezag bezitten. Ze zijn onmiddellijk en als zodanig rechtskrachtig en bindend. En ze binden als zodanig de gehele gemeente.

Maar met de besluiten van de meerdere vergaderingen staat het geheel anders.

Prof. Deddens schreef eens omtrent de besluiten van een synode de volgende, heldere en principiële woorden:

„Een bepaalde bevoegdheid, binnen het door de kerken verleend mandaat aan de synoden, ontkenk niemand.

Het recht der synoden, besluiten te nemen, wordt door niemand geloofend.

Maar wat is de kracht, de waarde van die besluiten? Zijn ze aanstonds bindend, beslissend?

Allerminst.

Dan zouden immers de kerkeraden zich ontdaan, zich losgemaakt hebben van hun eigen opdracht.

De synodebesluiten zijn niet bindend en beslissend, maar **voorlopig**.

Daarom sprak men vroeger van het **voorgaand** en het **volgend** oordeel.

Het voorgaand oordeel, zei men, komt aan de synoden toe.

Maar het volgend, het **definitief** oordeel, ligt bij de kerkeraden.

Die kerkeraden hebben synodebesluiten te ratificeren, gelijk de regeringen ratificeren wat voorlopig door haar gezanten is vastgelegd.

De kerkeraden moeten, overeenkomstig 't „gemeen accoord" die besluiten approberen, goedkeuren, bevestigen, bekrachtigen.

Dat is hun taak." 3)

Bizonder fijn en raak typeert Prof. Deddens de meerdere vergaderingen als **vergaderingen van gezanten der kerken**. In de classes komen de door de afzonderlijke kerken zelf aangewezen gezanten bijeen. In de synoden zijn die gezanten via een getrapte verkiezing bijeengekomen. Deze gezanten-vergaderingen kregen inderdaad volmacht besluiten te nemen. Maar met dit grote voorbehoud, dat de **bekrachtiging** daarvan bij de opdrachtgeefsters verblijft. Pas door **die** bekrachtiging krijgen die besluiten ten volle bindende kracht, worden ze rechtskrachtig en definitief.

Het is deze visie op de meerdere vergaderingen, welke bij allen, die de strijd der veertiger jaren hebben gestreden, de inzet was van de kerkrechtelijke worsteling.

En daarom hebben wij in die dagen steeds weer verklaard, dat een synode wat haar „macht" betreft steeds **beneden** of **onder** een kerkeraad staat. En dat een kerkeraad het **enige bestuur** in de kerk is.

Een tweede opmerking, welke ik wilde maken is deze: Kerken en kerkleden moeten er steeds op bedacht zijn dat zij vanuit de meerdere vergaderingen permanent door hiërarchie worden bedreigd. En tegelijk, dat in de afzonderlijke kerken voortdurend de dreiging van independentisme acuut is.

Kuyper en Rutgers hebben er met alle ernst steeds weer op gewezen, dat aan alle meerdere vergaderingen de tendens eigen is zich méér macht aan te matigen dan haar wettig toekomst. Speciaal wordt dat gevaar dreigend, wanneer zich in de kerken grote moeilijkheden voordoen of ernstige conflicten uitbreken. Als een meerdere vergadering met deze moeiten bezig is, leeft in haar als van zelf de gedachte, dat wanneer zij „krachtig" optreedt, wanneer zij de personen om wie het gaat „onder druk" zet, of, wanneer zij door middel van deputaten of commissies rechtstreeks in de moeilijkheden van een kerk ingrijpt, die moeilijkheden allicht sneller en grondiger worden opgelost. Zeer dikwijls hebben ze dan ook zo gehandeld. Ongetwijfeld heel vaak met de allerbeste bedoelingen. Maar juist op deze wijze drong de hiërarchie de kerken binnen.

Tijdens en ten gevolge van het conflict-Geelkerken werd in de gereformeerde kerken op die wijze het gereformeerde kerkrecht principiële vernietigd en aan kant gezet. En de rampzalige gevolgen daarvan hebben wij aan den lijve ervaren.

En daarom: het is de roeping van alle kerken en kerkleden het doen en laten der meerdere vergaderingen met argus-ogen te bekijken. Om iedere hiërarchische daad of tendens te signaleren en te diskwalificeren.

Maar tegelijk zullen we bedenken, dat het gevaar van het independentisme steeds in de afzonderlijke kerken op de loer ligt.

Als een zaak welke die kerken raakt eindelijk op een meerdere vergadering komt, is deze door de kerken, welke deze in eerste instantie aanging, reeds lang en breed besproken. Een bepaalde mening daaromtrent heeft zich dan in de kerkeraden daarvan vastgezet. Zelfs zijn bepaalde beslissingen over zo'n zaak gevallen. Wanneer nu een meerdere vergadering haar oordeel daarover uitspreekt, en dat gaat tegen dat van de desbetreffende kerken in, dan is het gevaar zeer groot, dat deze kerken haar eigen inzicht zonder meer handhaven en haar eigen zin doorzetten. Dat is heel „natuurlijk". Want het vraagt een grote mate van christelijke zelfverloochening om in zo'n geval strikt zakelijk — dat wil hier zeggen: alleen naar de Schrift en dus zonder prestige- of andere overwegingen — te beoordelen wat de meerdere vergadering uitsprak.

Speciaal als de kerken door een besluit van een meerdere vergadering te aanvaarden in feite zichzelf veroordeelt of grote offers brengen moet. De verleiding is dan zeer groot om met behulp van allerlei scherpzinnige rede-

neringen eigen recht en standpunt te handhaven. Het is bovendien bijna altijd mogelijk om door middel van allerlei interpretaties van de kerkorde eigen gedrag ook kerkrechtelijk te rechtvaardigen. De kerkorde geeft immers alleen maar een aantal richtlijnen voor het kerkelijk handelen en is als „reglement" — gelukkig! — een onding. Voor de slimmerds heeft het net van de kerkenorde een groot aantal „mazen" waardoor zij daaruit kunnen ontsnappen.

En daarom: de kerken moeten op haar hoede zijn voor het kerk-verwoestend individualisme en subjectivisme, dat aan het independentisme eigen is.

Tot zover deze week.

Er komen nog een paar opmerkingen.

C. V.

¹⁾ *Kerkelijk Handboekje*, editie P. Biesterveld en Dr. H. H. Kuyper, p. XVI.

„Die plaatselijke kerk wordt bestuurd door deze kerkeraad. Deze is de eenige besturende macht in de kerk".

²⁾ *De Heraut* van 10 Maart 1893. Kuyper nam dit stuk met warme instemming over.

³⁾ *Dienst*, No 7 en 8, 2e Jaarg. 1948. De cursiveringen zijn van Prof. Deddens.

BLIJDSCAP

Voor een paar weken schreef ik, dat in de Griekse taal het woord genade samenhangt met een ander woord, dat blijdschap betekent. Genade maakt blij, geeft vreugde en vrolijkheid. Gods genade is een onuitputtelijke bron van blijdschap. Daarmee is uitgesproken, dat echte blijdschap alleen gevonden wordt bij het volk des HEREN, dat leeft van Gods genade. Maar daarmee is ook gezegd, dat onder de toorn van God alle echte blijdschap vergaat. We kunnen niet in de zonde leven en dus Gods toorn over ons halen en toch echt blij zijn en echte vreugde bedrijven.

Als we in een concordantie de woorden blijdschap, vreugde en vrolijkheid opzoeken, dan staan we verbaasd hoe vaak ze in de Schrift wel voorkomen. En dan schamen we ons over het gebrek aan blijdschap, dat er in ons leven over het algemeen is. Want daarvan moeten we de schuld niet op God werpen, maar bij ons zelf zoeken. Want God gunt zijn volk een blij leven. Hij is de bron van alle echte vreugde. Bij Hem moeten we ze altijd weer zoeken.

Zó spreekt Ps. 4 : 8 : „Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ten tijde als hun koren en most vermenigvuldigd zijn". En Ps. 92 : 5 zegt : „Want Gij hebt mij verblijd, HERE, met uw daden; ik zal juichen over de werken uwer handen". En om nog een psalmwoord aan te halen : „Ik zal de HERE zingen in mijn leven, ik zal mijn God psalmzingen terwijl ik nog ben. Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn, ik zal mij in de HERE verblijden". Ps. 104 : 33 v.

Het is de HERE welbehagelijk, dat Hij door zijn volk met blijdschap gediend wordt. Het moet zich verheugen in Gods genade, in de vergeving der zonden, in het leven, dat Hij te genieten geeft. De rechtvaardigen moeten zich verblijden als ze worden gezegend in korf en baktrog, in een bloeiend gezin en in een groeiende veestapel. En als ze de eerstelingen offeren dan mogen ze dat doen met grote blijdschap. Ze mogen van harte blij zijn, met een innerlijke onuitsprekelijke vreugde. Maar ze moeten die vreugde ook uiten. We lezen in de Schrift, dat de rechtvaardigen opspringen van vreugde. Ze juichen en zingen en springen voor het aangezicht des HEREN. Harp en hoorn, citer en cimbaal, luit en fluit worden bespeeld tot lof des HEREN. Het was daar een vrolijk bedrijf bij tabernakel en tempel, als de stammen opgingen op de hoge feestdagen. En dat was geen uitvinding van mensen, die er ook wel eens uit wilden zijn en ook wel eens wat bizonders wilden hebben. Neen, dat was de instelling des HEREN. De teksten liggen voor het grijpen waaruit dit blijkt, waarvan ik er een paar wil noemen. We lezen in Deut. 12 : 11 v : „Dan zal er een plaats zijn, die de HERE uw God verkiezen zal om zijn naam aldaar te doen wonen: daarheen zult gij brengen alles wat Ik u gebied, uw brand-

offeren en uw slachtofferen, uw tienden en het heoffer uwer hand, en alle keur uwer geloften, die gij de HERE beloven zult; en gij zult vrolijk zijn voor het aangezicht des HEREN uws Gods, gij en uw zonen en uw dochters, uw dienstknechten en uw dienstmaagden, en de Leviet die in uw poorten is."

Nog een voorbeeld: „Gij zult vrolijk zijn over al het goed, dat de HERE uw God u en uw huis gegeven heeft, gij en de Leviet en de vreemdeling die in het midden van u is". Deut. 26 : 11. Men mocht eten en drinken en vrolijk zijn, niet naar de wijze van de goddelozen, maar als rechtvaardigen, die zich verheugden in Gods onuitsprekelijke genade.

In Nehemia 8 wordt verhaald, dat Ezra en zijn helpers het volk, dat uit de ballingschap was teruggekeerd, onderwezen uit de wet Gods. „Zij lazen in het boek, in de wet Gods, duidelijk en de zin verklarende, zo maakten zij dat men het verstond in het lezen". Als dan het volk bedroefd wordt en weent bij het horen van de woorden der wet, zegt Nehemia: „Gaaf, eet het vette en drinkt het zoete, en zendt delen aan hen voor wie niets bereid is, want deze dag is onze Here heilig: zo bedroeft u niet, want de blijdschap des HEREN, die is uw sterkte". Een blij volk, dat zich in de genade Gods verheugt, is een sterk volk. Want Gods genade maakt de rechtvaardigen sterk en als ze zich verheugen in het heil des HEREN, staan ze krachtig in de strijd tegen de duivel en de wereld en de zonde. Ze snakken niet naar de vreugde in des bozen tent en ze jagen niet naar de geneugten der wereld. Want dáár is de HERE niet en hoe zouden ze daar dan echt vrolijk kunnen zijn? De blijdschap des HEREN is hun kracht.

Ook in het Nieuwe Testament is overvloedig sprake van blijdschap. Hoe zou het ook anders kunnen? Dat verkondigt immers het heil, dat in Christus ons geschonken is. Het bevat het Evangelie, de blijde boodschap. Naar het bekende antwoord uit Zondag 33 is de opstanding van de nieuwe mens „een hartelijke vreugde in God door Christus". In Christus is Gods genade in al haar heerlijkheid verschenen. Daarom is het boek, dat Christus openbaart, ook vol van blijdschap. In het begin van het Evangelie van Lucas staat het bekende woord: „Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal". 2 : 10. Men heeft het Evangelie van Lucas wel genoemd het boek der vreugde. Het program daarvan vinden we in hoofdstuk 4 : 18 v : „De Geest des Heren is op mij, daarom heeft Hij mij gezalfd; Hij heeft mij gezonden om de armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart, om de gevangenen te prediken loslating en de blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid, om te prediken het aangename jaar des Heren". Als armen verrijkt worden, gebro-

kenen van hart genezen, gevangenen bevrijd en blinden ziende gemaakt, zou er dan geen grote blijdschap zijn? In Lucas 15 is sprake van de blijdschap van een herder over een verloren schaap, dat hij weer vond. En van de vreugde van de vrouw, die de verloren penning weer kreeg. En dan is er sprake van de blijdschap in de hemel, de blijdschap van God, over één zondaar, die zich bekeert. Welke blijdschap ons óók wordt voorgesteld in het woord van de vader, die zo onzegbaar gelukkig is als de verloren zoon terugkeert en dan zegt: „Laat ons eten en vrolijk zijn, want deze mijn zoon was dood en is weer levend geworden en hij was verloren en is gevonden”.

Dat de Here Jezus gelachen heeft staat meen ik nergens in de Schrift. Maar wel wordt er gesproken van zijn blijdschap. Als Hij de discipelen vermaand heeft in Hem te blijven en veel vrucht te dragen dan vervolgt Hij: „Deze dingen heb ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u blijve en uw blijdschap vervuld worde”. Joh. 15 : 11. Even verder leert Hij, dat ze dit verkrijgen door het gebed: „Bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij”. 16 : 22. Wat heeft de Here Jezus met blijdschap zijn Vader geënd en wat heeft Hij zich verheugd in Gods genade. Die blijdschap geeft Hij aan zijn discipelen en biddend mogen ze deze ontvangen en bewaren.

De apostelen hebben het waarschijnlijk moeilijker gehad in hun leven en strijd dan één van ons het heeft of zal hebben. De Here Jezus had het hun al voorzegt: ze zouden vervolgd worden om Zijnentwil, maar juist daarom moesten zij zich verblijden: „Zalig zijt gij als u de mensen smaden en vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken om mijnentwil. Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want also hebben zij vervolgd de profeten die vóór u geweest zijn”. Matth. 5 : 12. Nu, ze hebben zich verblijdt toen ze bedreigd en gelasterd werden, toen ze gegeseld en gevangen genomen werden. Niet omdat een bloedende rug zo plezierig en een gevangenis zo'n aangenaam oord was, maar omdat de genade des HEREN over hen was. Ze waren blij, omdat ze verwaardigd werden voor de naam des HEREN smaadheid te lijden. In het boek der Handelingen kunnen we daarvan vele voorbeelden vinden.

Terwijl de apostelen zelf de blijdschap in de HERE kenden en beleefden hebben ze de gemeenten, die aan hun zorg waren toevertrouwd daartoe voortdurend opgewekt. Enkele voorbeelden mogen dit bewijzen. Jacobus schrijft aan de „twaalf stammen die in de verstrooiing zijn”: „Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, als gij in velerlei beproevingen valt”. Jac. 1 : 2. Petrus schrijft aan de „vreemdelingen” in deze wereld: „Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame; maar gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, also verblijdt u; opdat gij ook in de openbaring zijner heerlijkheid u moogt verblijden en verheugen”. I Petrus 4 : 12v. Johannes zegt in zijn derde brief: „Ik heb geen meerdere blijdschap dan hierin, dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen”. En wat de apostel Paulus betreft hoef ik maar te herinneren aan de blijde brief aan de Filippenzen, waarin het woord vreugde één van de typerende woorden is. Hij zelf zit gevangen te Rome, moet z'n vonnis nog afwachten en zal mogelijk als een plengoffer geofferd worden. Maar even zo vrolijk schrijft hij: „Verblijdt u in de Here allen tijd; wederom zeg ik: verblijdt u”. Fil. 4 : 4. Een beetje vermoeiend, al die teksten? Ik denk, dat we het wel eens nodig hebben, dat ons wordt ingeprent, dat het leven voor Gods volk een feest is.

Als we het voorgaande op ons laten inwerken, dan mogen we wel constateren, dat het in ons leven nogal eens aan de echte blijdschap ontbreekt. Wellicht merkt iemand op, dat er toch ook een andere kant aan deze zaak is. De Schrift spreekt toch ook veel over droefheid? En van moeite en verdriet? Moet dat niet óók in rekening worden gebracht? Inderdaad heeft die opmerker wel gelijk. Mogelijk spreken we daarover een andere keer. Maar hoe groot het verdriet ook mag zijn, dat de HERE in ons leven brengt; en hoe diep we onszelf bedroeven door de zonde,

de blijdschap mag de overhand hebben. En móét als het goed is de overhand hebben. Zo dikwijls als we uit het geloof leven. Want dan zijn we verzekerd, dat niets ons kan scheiden van de liefde van Christus. Hij is gisteren en heden dezelfde en tot in der eeuwigheid. Als we in Hem blijven wordt onze blijdschap vol. Dan verblijden we ons in de vergeving der zonden en het eeuwige leven, dat de HERE uit genade ons schenkt. Dan lachen we door onze tranen heen. Dan zeggen we in dagen van druk: „Ik ben zeer overvloedig van blijdschap in al onze verdrukking”. II Cor. 7 : 4.

Er is één ding, dat ons de blijdschap ontroofd. En dat is de zonde en het volharden in de zonde. Als we op een verkeerde weg gaan en blijven gaan, verbergt de HERE zijn aangezicht en hoe zouden we dan vreugdevol onze weg gaan? Daar ligt dunkt mij de wonde in veler leven. Een slordige levenswandel laat God niet ongestraft. We zondigen nooit goedkoop. Zelfs beleden en vergeven zonde kan nog lang onze vreugde dempen en een schaduw op ons leven werpen. Paulus kon maar niet vergeten, dat hij de gemeente Gods vervolgd had. Het zou wel eens kunnen zijn, dat dit de „doorn in het vlees” was, waarvan hij spreekt.

Maar als we ons tot de Here bekeren onder-

vinden we, dat de opstanding van de nieuwe mens is: een hartelijke vreugde in God door Christus. Het is soms alsof christenen niet blij durven zijn. Ze zijn er bang voor gemaakt. Ze vrezen, dat anderen smalend zullen spreken van hun „jolic christendom”. Nu, een jolic christendom, dat de vreugde zoekt bij de afgoden van deze tijd, is van God vervloekt. Maar als we de Here Jezus liefhebben en in de Zaligmaker geloven en de HERE kennen in onze wegen, dan mogen we met blijdschap onze weg gaan. Omdat Gods genade over en met en bij ons is. En levend van die genade mogen we ons dan ook verblijden in de dagen van onze jeugd, als jongens en meisjes, die de HERE vrezen en lichaam en ziel rein bewaren. Dan mogen we ons verblijden met de man of met de vrouw, die de HERE ons gegeven heeft. Dan mogen we echt blij zijn als onze arbeid wel gelukt. Dan mogen we ons ook verheugen in de „natuurlijke” genoegens, die de HERE ons gunt. Dan mogen we plezier hebben in mooie dingen en genieten van Gods schone schepping. En God loven voor al het goede, dat Hij in zijn genade ons laat. En uitzien naar de eeuwige vreugde, die de HERE aan zijn volk beloofd heeft in zijn eeuwig koninkrijk.

H. J. JAGER.

„EIGEN OPLEIDING TOT ZENDELING”?

In de Gereformeerde Kerkbode (voor Groningen, Friesland en Drente) van 24 Augustus 1957 schrijft br J. van Dijk te Huizum in de rubriek Zending onder andere het volgende.

„Straks begint voor kand. Klamer de voorbereiding voor zijn nieuwe ambt, dat hij gaat vervullen. Ik twijfel er niet aan, of hij zal reeds in die richting wat hebben gestudeerd. Maar hoeveel mooier en beter zou het geweest zijn, zo hij in de gelegenheid ware geweest tegelijk met zijn voorbereiding voor het ambt van Dienaar des Woords, zich ook te kunnen bekwalen voor het ambt van zending!

Nu zal deze voorbereiding hem stellig ophouden, en bovendien niet zo grondig kunnen zijn, als wanneer daarvoor een aparte opleidingsgelegenheid ware geweest.

Daarom is er alle reden, dat wij, als leden der kerk, maar ook onze kerken zelf, als zij tot de dienst des Woords en der gebeden samenkomen, van de Here vragen, dat Hij het zo moge leiden, dat wij ons eertlang mogen verblijden in een „Eigen Opleiding tot Zending”. Hebt u er wel eens voor horen bidden? Wel voor onze Theol. Hogeschool en dus voor de opleiding tot Dienaren des Woords; maar ook voor een opleiding tot Zending?

Ook daarom wil de Heere gebeden zijn!”

Het komt ons goed voor in broederlijke zin hier enig antwoord op te geven. We weten wel, dat br J. van Dijk jaar en dag dit ideaal najaagt en we zullen de eerste zijn die niets anders dan dankbaar zijn voor de ongeveinsde liefde en ijver van br van Dijk voor het werk der zending. Dat is dus niet in discussie.

Maar het komt ons voor dat wat br van Dijk vraagt niet te vervullen is. Naar onze mening hebben we in het geheel geen behoefte aan een eigen opleiding tot zending. We gaan nu voorbij aan het gevoel van br van Dijk, dat hij reeds jaren bepleit heeft ten aanzien van het eigen ambt van zending. Maar wat die opleiding aangaat, we vragen ons af hoe men zich dat nu in feite voorstelt.

Aan onze hogeschool wordt één uur per week onderwijs gegeven in de zendingswetenschappen. En de studenten hebben deze colleges drie jaren te volgen. Dat is reeds langer dan voor de Vrijmaking; het was toen gewoonte dat de vierde-jaars studenten bij prof. Hoekstra college zending liepen. Dat lijkt ons dus al een hele verbetering.

Voorts kunnen onze studenten bij de vele activiteiten die zij mogen ontplooiën, zich voegen bij de zendingsclub, waarop bepaalde onderwerpen worden besproken. Ze kunnen door middel van een leesportefeuille zich op de hoogte stellen van de tijdschriften, welke te kust en te keur in deze wereld te vinden zijn. Wie wil, kan zich in Kampen behoorlijk op de hoogte stellen van de zendingsvraagstukken. Daarbij wordt de laatste jaren bui-

ten de college-uren om een maleise cursus gegeven, voor de liefhebbers. We vragen ons af wat men in gemoede nog meer kan verlangen in de huidige situatie?

Br van Dijk wil een andere opleiding tot zending, naast die welke we nu hebben. Maar binnen het plan van de nu bestaande opleiding is er alle mogelijkheid om zich op de zendingsvragen te concentreren. Hier wordt een behoorlijke basis gelegd voor verdere studie.

Er wordt gevraagd om een grondige voorbereiding voor zending. Wie even wil constateren dat onze kerken arbeiden in Nieuw-Guinea, op Soemba, op Borneo en in Zuid-Afrika vraagt zich af HOE GRONDIG dan de aanstaande zendingen moeten worden voorgelicht? Er zijn kort en goed geen mannen in onze kerken die deskundig geacht kunnen worden voor al deze zendingsterreinen. Men vrage zich af welke vakken de aanstaande zendingen dan toch wel moeten bestuderen om enigszins goed voorbereid te kunnen gaan werken in een der genoemde landstroken; ik spreek dan nog niet eens over de vele volken en over de verschillende talen en dialecten van deze volken. Niemand onderschatte wat hier gevergd wordt van onze kerken. Een dergelijke opleiding is onmogelijk.

Het is in het geheel niet verkeerd dat onze kerken gebruik maken van de mogelijkheden welke er zijn om te studeren aan andere inrichtingen van hoger onderwijs. Zending kerken kunnen zonder enige bezwaar gebruik maken van het onderwijs van specialisten te Utrecht, Amsterdam, Groningen en Oegstgeest. Voor de principiële vragen kunnen onze zendingen nog wel terecht in Kampen, maar voor het vakonderwijs zullen onze kerken zich rustig mogen „behelpen” met het onderwijs van hoogleraren en lectoren aan genoemde hogescholen. Experts op al die gebieden hebben we niet, en het is ook niet nodig die te begeren en van den Heere te vragen.

Maar daar is nog een andere zijde aan dit vraagstuk. Dat is de vraag of de studenten in Kampen van tevoren al weten of ze voor het werk der zending mogen en kunnen uitgezonden worden. Het is al mooi indien ze, gezien de gestelde eisen, binnen een verantwoord aantal jaren gereed zijn voor hun werk in de kerken.

Maar stel nu eens het geval dat deze en gene zich wil voorbereiden voor zendingsarbeid, wie weet of ze zullen goedgekeurd worden? Het aantal „bedankjes” van de laatste maanden moet ons voorzichtig maken met een oordeel over de bereidheid om uit te gaan. Het blijkt steeds weer dat deze of gene wel wil, maar niet kan gaan, omdat of hij zelf of zijn vrouw of zijn kinderen niet worden goedgekeurd voor een verblijf in de tropen. Ook op dit gebied is wel leergeld

betaald, dachten we zo. Het is voor velen een bittere teleurstelling geweest, dat zij onder de leiding Gods geen konden geven aan een op hen uitgebrachte roeping.

Laat ons eens aannemen dat er studenten bereid worden gevonden om als zendeling te worden beroepen, wanneer hun studie voltooid is. Maar velen hebben zich nog niet verloofd. Zou een eventuele verloofde willen worden uitgezonden? Zou een eventuele verloofde soms kunnen worden uitgezonden, gezien de keuring? Daarbij ga ik nog maar voorbij aan de eisen welke gesteld moeten worden aan hen die begeren te gaan naar het zendingsveld. Er zijn mannen die graag willen, maar die toch bij nader onderzoek niet die karaktereigenschappen bijvoorbeeld bezitten, die beslist noodzakelijk zijn. De geschiedenis der zending in de loop der jaren, ook van de vorige generaties, moet ons zeer voorzichtig maken. Dit is een probleem dat overal in de wereldzending zorg veroorzaakt heeft en nog veroorzaakt.

We kunnen niet anders dan dankbaar zijn dat de laatste maanden zovele jongeren zich bereid verklaard hebben voor dit werk der zending.

Velen, ja, de meesten in onze kerken, hebben geen flauw besef wat er aan het gaan naar vreemde volken vastzit. En wie zich dat even wil realiseren zal met ons dankbaar zijn, dat er mannen en vrouwen werden gevonden die willen gaan. En juist ook onder onze afgestudeerde studenten. En het zou ons niet verwonderen, indien in de komende jaren nog meerderen bereid zullen gevonden worden om in aanmerking te komen voor een beroep in zendingdienst.

En wat betreft de tijd van wachten eer het visum afkomt, men zij ook hier niet te pessimistisch gestemd! Het is waarlijk geen verloren tijd indien men langer dan zes, zeg twaalf maanden moet wachten op een visum. Er is genoeg te doen. Al was het alleen maar om grondig een taal te leren; men mag toch in deze tijden minstens eisen, dat zendelingen en hun vrouwen de baha indonesia kunnen spreken. Wanneer van alle kanten aangedrongen wordt dat de emigranten grondig engels leren spreken — en naar het ons voorkomt volkomen terecht — dan mogen en moeten de kerken voor alles vragen een grondige kennis van zeker één taal. Zonder maleis te

kunnen lezen en spreken mag geen kerkeeraad zijn zendeling uitzenden, het is voor de man zelf een levenskwesstie, en zeker ook voor zijn vrouw.

Natuurlijk zal men de taal het beste leren spreken in het land zelf. Maar een degelijke taalstudie hier in ons land is dringende eis.

En wanneer het even kan zal men hier te lande bij erkende specialisten de eerste beginselen en wanneer even mogelijk iets meer moeten leren van de taal van het volk waaronder men werken gaat. Dat ligt zó voor de hand dat we daaraan geen woord meer verspillen willen. Wie dit overweegt zal inzien, dat het wachten op een visum niet zo heel erg is. De tijd kan schitterend benut worden. Zelfs twee jaren wachten op een visum is waarlijk geen verloren tijd. Ongeduld is af te keuren in deze ernstige zaken.

Het kan best zijn, dat er nog andere kanten aan deze vooropleiding zitten. Maar het genoemde moge genoeg zijn voor hen, die door de woorden van br. van Dijk zich zouden afvragen wat we moeten doen met de opleiding tot zendeling. Wij zijn van mening dat er niets anders behoort gedaan te worden dan eerst de theologische studie te voltooien. En wie meent dat hij te eniger tijd wil uitgezonden worden, kan nog al die tijd goed besteden. De kleine gemeenten, welke vele jonge predikanten mogen dienen, geven veel tijd tot vrije studie, ook tot voorbereiding.

Wie dat wenst en van God begeert zette zich maar tot studie van het maleis. Dat is ook al nodig, al zou men nooit tot het werk worden uitgezonden. Ook in onze kerken hebben we predikanten nodig die het maleis leren lezen en vertalen, zo wel voor de in- en uitgaande correspondentie, als ook voor het vertalen van eenvoudige en noodzakelijke lectuur voor hen die tot het geloof mogen komen op het zendingsveld. Onze predikanten kunnen ook op deze wijze uitermate vruchtbaar werk doen voor de komst van het koninkrijk Gods.

Het is ons best wanneer velen zich zetten tot het behalen van graden in onderscheiden theologische wetenschappen. Maar werkelijk vruchtbaar werk wordt ook door hen gedaan, die op deze wijze hun tijd, hun gaven en hun krachten zouden willen dienstbaar stellen aan het werk der zending.

D. K. WIELENGA.

KRITISCHE KRABBELS

De brave dominee van Koetsveld, die ruim 'n eeuw geleden de nederlandse letteren verrijkte met zijn schetsen uit „De pastorie van Mastland”, had als rustig en rustminnend predikant van de volkskerk, weinig waardering voor de afgescheidenen.

Alleen „hun dwaasheden” wist hij te waarderen.

En niet zonder reden.

In zijn gemeente had hij een aantal lieden van het slag van kleermaker Perkers en smid Klaver.

Dat waren de mensen, die werden aangeduid als te zijn „voor het goede”. Ze leefden dicht bij de Schrift, hielden het met de oude schrijvers en hunkerden naar de prediking van het volle Woord.

Daarom konden ze zich niet vinden in de verlichte prediking van de verlichte predikanten.

Het verstand van deze vromen onderstreepte de bezwaren der afgescheidenen tegen het Hervormd Kerkgenootschap, hun hart trok naar de afgescheidenen en hun prediking.

Dat baas Perkers en baas Klaver zich niet bij de afgescheidenen voegden, kwam niet omdat de algemene verachting en vervolging hen afschrikten.

Neen, zegt de Mastlandse pastor: „De dwaasheden der afgescheidenen op naburige plaatsen weerhielden hen om geheel met hun kerk te breken”.

Daarom was van Koetsveld de afgescheidenen dankbaar voor hun dwaasheden. Voor de kinderen der afscheiding zijn deze dwaasheden geen reden tot dankbaarheid.

Als wij spreken over „onze vaders der afscheiding”, kunnen wij gewagen van sterk geloof, van bewonderenswaardige ijver en bereidheid tot grote offers voor de zaak en de Kerk des Heren. Maar ook kunnen wij spreken van een beschamend gebrek aan broederliefde, zich uitende in onderlinge onverdraagzaamheid en hooglopende ruzies om beuzelingen.

Dat waren dwaasheden, die voor de tegenstanders der reformatie niet verborgen bleven. Dat waren dwaasheden die verwarring brachten bij de vromen die met de afgescheidenen eensgeestes waren.

Van de vromen, die de beslissende stap naar de kerk der afscheiding niet deden, zijn kwade dingen te zeggen.

Maar van de afgescheidenen, die deze vromen het doen van de beslissende stap zo uitermate moeilijk maakten, zijn ook kwade dingen te zeggen.

Wij willen de hand op de mond leggen. Over honderd jaar wordt misschien ook over de „vrijgemaakten” geschreven.

En vandaag wordt de pastorie van Mastland nog bewoond.

FRATER.

Economische aspecten

(X)

In onze voorafgaande artikelen hebben wij aan de hand van de begin April van dit jaar uitgekomen en door de Service d'Information et de Presse van het Ministère des Affaires étrangères van Frankrijk uitgegeven tekst van het „Projet de Traité instituant la Communauté économique européenne”, Ontwerp-Verdrag tot Oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, een gedetailleerde schets gegeven van wat dit ontwerpverdrag inhoudt. Wij hopen, dat onze lezers dit niet al te vermoeiend en te saai hebben gevonden. De zaak, die er in aan de orde komt is toch van het allergrootste belang en beslissend, wanneer het verdrag tot stand komt, voor de verdere toekomst van ons land zowel in economisch als in sociaal opzicht. Het is zelfs de vraag of het Nederlandse volk in grote lagen zich hiervan ook maar enigermate bewust is. Wij betwijfelen dit sterk. Vergissen wij ons niet, dan heeft het er geen of weinig belangstelling voor en wordt het er koud noch warm van. Ondertussen staat evenwel het lot van dit volk op het spel. Tot deze onverschillige houding tegenover zulk een belangrijke zaak heeft stellig meegewerkt de wijze, waarop dit ontwerpverdrag is voorbereid. Dit is geschied geheel op internationaal niveau, in internationale conferenties tussen zes landen van West Europa. Hetgeen op zulke internationale conferenties behandeld wordt en tot stand komt, staat doorgaans zó ver af van de directe belangstelling van de gemiddelde burger — de finesses ervan worden hem daarbij of wel onthouden of dringen maar uiterst moeilijk tot hem door — dat hij maar moeilijk in beweging kan komen om zich erin te verdiepen. Bij het

bedrijfsleven is het niet anders gesteld. Ook daar valt alleen maar een op zijn best uiterst gereserveerde en allermest enthousiaste houding tegenover dit Ontwerp-Verdrag voor de Euromarkt waar te nemen. Naar onze overtuiging schuilt de grondoorzaak van deze afzijdige houding hierin, dat deze zaak van de Europese Economische Gemeenschap niet is opgekomen voor het minst uit de kringen van hen, die de economie bedrijven, het ambachts-, industrie- en handelsleven. Het is geheel en al een project, dat gevormd is door de internationale politici en regeerders, en door dezen ook op regeringsconferenties voorgedragen en tot ontwikkeling en afronding gebracht. Zo begon het al met de tot standkoming van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Op 9 mei 1950 werd toch het Plan-Schuman openbaar gemaakt. Daarin stelde de heer Schuman, Minister van Buitenlandse Zaken van Frankrijk op dat tijdstip voor dat Frankrijk en Duitsland hun gezamenlijke productie van kolen en staal onder een gemeenschappelijk gezagsorgaan zouden brengen en daartoe een organisatie in het leven zouden roepen, waaraan ook andere landen zouden kunnen deelnemen.

Op 18 april 1951 werd dit verdrag ondertekend, waartoe behalve Frankrijk en Duitsland, ook Italië en de drie Beneluxlanden toetraden.

Reeds op 10 september 1952, terwijl het verdrag voor Kolen en Staal nog nauwelijks een jaar oud was dus, werd al weer opdracht gegeven door de regeringen van deze in de E.G.K.S. samenwerkende landen om een ontwerp op te stellen voor een verdrag tot oprichting van een Europese Politieke Gemeenschap. Onze regering diende toen in 1953

het z.g. Plan-Beyen in, genoemd naar onze minister van Buitenlandse zaken. Dit plan bepleitte de economische eenwording van Europa als doel van de beoogde stichting van de Europese Politieke Gemeenschap. In zijn uitwerking kwam het in grote trekken wel overeen, met wat het ontwerp-verdrag voor de Europese Economische Gemeenschap, zoals het thans door de Regeringen van de 6 landen is ondertekend en nog wacht op de ratificatie door de parlementen, inhoudt. Die Europese Politieke Gemeenschap moest evenwel als doelstelling officieel prijsgegeven worden, omdat Frankrijk roet in dit eten ging gooien. Eind Augustus 1954 toch verwierp het Franse parlement het verdrag voor een Europese Defensie Gemeenschap en daarmee was vanzelfsprekend de tot standkoming van een Europese Politieke Gemeenschap onbereikbaar geworden. In hetzelfde Frankrijk evenwel bleek wel de wens al meer levendig te worden om te komen overeenkomstig het voorbeeld van Kolen en Staal tot een gemeenschappelijke aanpak van het vraagstuk van de atoom-energie. Alleen een collectieve aanpak van deze ontwikkeling van de kern-energie voor vreedzame doeleinden zou het mogelijk maken te verhoeden dat Europa hopeloos ten achter zou geraken bij landen als Amerika en Rusland. Deze idee van Frankrijk kwam met name de Benelux-landen alleszins aanvaardbaar voor. Men oordeelde daar evenwel, dat dan die

samenwerking niet alleen tot de energie beperkt diende te blijven, doch zich zou dienen uit te strekken tot de gehele voortbrenging en de distributie. Deze gedachte hebben de regeringen van de Beneluxlanden toen geconcretiseerd in een memorandum, dat in mei 1955 werd aangeboden aan de regeringen van de 6 landen van de Kolen- en Staalgemeenschap. Een maand later kwamen de regeringen van deze 6 landen te Messina bijeen. Op deze Messina-conferentie bleef de politieke eenwording verder rusten, doch werd een resolutie aangenomen, dat men het vraagstuk van de Europese economische Integratie en dan over de gehele linie, weer in studie zou nemen.

De economische eenwording stond dus nu als eerste punt op het programma. Voor de uitwerking van dit studieplan richtten de regeringen van de 6 landen een Comité op, dat in Brussel zijn zetel kreeg en onder voorzitterschap stond van de Belgische politicus Spaak. Dit Studie-Comité legde een tweedelig rapport op tafel, het ene deel betrekking hebbend op de atoom-energie, het andere op de gemeenschappelijke markt.

De Conferentie van Venetië van 29 mei 1956 aanvaardde dit rapport Spaak in beginsel. Verschillende Conferenties van de Ministers van de 6 landen hebben vervolgens geleid tot het thans voor ons liggende Verdrag. Deze historische schets over de ontwikkelingsgang, die deze materie heeft doorlopen, wettigt dus volkomen de in de aanvang door ons geponeerde stelling, dat deze zaak niet van onderen op, uit het volksleven der 6 landen, is opgekomen, maar zuiver en uitsluitend een product is van regerings-memorandi, rapporten en ontwerpen. Men moge hierbij, zoals in ons land, van regeringswege voeling hebben gehouden met het bedrijfsleven via de S.E.R., die hiervoor een aparte commissie uit zijn midden vormde, in het bedrijfsleven zelf, dus niet uitsluitend in de vertegenwoordiging of organisatie van dat bedrijfsleven, was men er aanvankelijk in het geheel niet en later pas in een vrij laat stadium enigermate van op de hoogte. Dit ontwerp-verdrag is dan ook in zijn origine een zaak van eerst nationaal en later in zijn uitwerking internationaal overheids-dirigisme wat het economisch en gekoppeld daaraan het sociale leven betreft. De volksvertegenwoordigingen zullen thans in de parlementen dit ontwerp gaan beoordelen om het te aanvaarden of te verwerpen. Ook onze Tweede Kamer is thans met deze behandeling bezig. Het is evenwel een zaak, die men alleen in zijn totaliteit zal hebben te aanvaarden of te verwerpen en waarop amendementen niet mogelijk zijn. Men zou natuurlijk de aanvaarding afhankelijk kunnen stellen van de indiening van een protocol, waarin bepaalde voorbehouden zijn gemaakt. In ons vorig artikel hebben wij vermeld, dat Frankrijk, Italië en Duitsland op voor deze landen belangrijke punten dit reeds eerder hebben gedaan op regerings-niveau. Het Nederlandse protocol betreft uitsluitend een ondertekeningsskwestie, aangevende dat wij alleen voor Nederland en Nieuw Guinea zullen ondertekenen. De andere rijkdelen in de West zullen dus voor zichzelf kunnen beslissen. Frankrijk heeft speciaal gedacht en gezorgd voor zijn sociale verhoudingen, West Duitsland heeft reserves gemaakt in verband met zijn positie ten opzichte van Oost Duitsland, Italië wil volledige autonomie behouden ten opzichte van de ontwikkelingsarbeid in de onderontwikkelde delen van dat land. Nederland staat er blijkbaar volgens het oordeel van onze Regering zo aan alle kanten welvarend en innerlijk solide voor, dat het zonder enig voorbehoud te maken, eigen volledige autonomie kan prijsgeven om dit Verdrag te aanvaarden. Zou b.v. onze geweldige bevolkingsdichtheid en aanwas in ons land niet een zaak kunnen zijn, die ook onzerzijds tot voorzichtigheid en tot voorbehoud zou manen, temeer, waar wij pas kort geleden de banden met de Oost hebben losgemaakt?

Men heeft dezer dagen kunnen lezen, dat tegen de in de voorbehandeling van het Verdrag in de Tweede Kamer gemaakte opmerkingen en aanbevelingen in, onze Regering voor en na op het standpunt is blijven staan, dat onze positie niet van dien aard is, dat wij enig voorbehoud dienen te maken, dat in een apart Protocol zou dienen te worden vastgelegd. Voordat wij deze zaak verder aanroeren, willen wij ter afsluiting van hetgeen in het voorgaande werd gezegd, vast-

stellen, hetgeen wel voor geen tegenspraak vatbaar is, dat de behandeling van deze zaak en de al of niet aanvaarding ervan niet een zaak is, opgekomen uit, voorgestaan en ingediend door het bedrijfsleven; het is geheel en al een politieke, een internationaal politieke aangelegenheid, deze beoogde economische eenwording van West Europa. De Europese Politieke Gemeenschap moge als totaliteit van de agenda zijn afgevoerd, het is een groot brok politiek, internationale economische politiek, dat er vervolgens weer op geplaatst is. Reeds dit ene feit, achten wij voor zulk een uiterst belangrijke zaak als de economische eenwording van West Europa een allerongelukkigste omstandigheid. Wij wagen ons in dezen aan een parallel: Men kan regelmatig in de dagbladen en in periodieken lezen, dat het met de P.B.O. en met de Wet op Ondernemingsraden maar niet wil lukken; de realisatie ervan met name in de industrie, het hart van het bedrijfsleven, wil maar niet op gang komen. Hoe komt dat? Naar onze overtuiging enig en alleen hierdoor, dat het een zaak is, die niet is opgekomen van anderen af, maar opgelegd is van bovenaf door de regering.

Een regering kan wel de economie willen leiden, zij kan evenwel geen economie bedrijven. Dat moeten de burgers van het land zelf doen. En wanneer deze voor een bepaalde zaak niets gevoelen, dan blijft iedere wettelijke regeling ervan, een dood ding, waarin geen leven is te krijgen. In de Bedrijfsradenwet van 1933, die nimmer tot ontwikkeling van deze bedrijfsraden heeft kunnen leiden, hebben wij daarvan in ons land een sprekend voorbeeld.

Wanneer zich dat alleen reeds op nationaal niveau voordoet, hoe zal het dan moeten gaan met wetgevingen van internationaal karakter, met de uitgesproken doelstelling het economisch leven van een aantal landen tot eenheid te gaan brengen?!

Moet men dan niet verwachten, dat het resultaat daarvan alleen maar bij de bestaande zelfstandigheid van de nationale huishoudingen en van het gehele nationale leven, met de krachten, die daarin leven en voortgaan zullen zich te openbaren, een op ver grote schaal zich voordoend verschijnsel van steriliteit en levenloosheid van wat in wezen

niet anders is dan een geconstrueerde en niet een gegroeide eenheid zal opleveren. Juist waar het leven van en in deze economische eenwording in Europa niet een zaak is van de regeringen, maar van het volk in al zijn geledingen en in alle takken van zijn economische bezigheden, zal deze economische eenwording moeten kunnen stoeien op en dienen uit te gaan van een besef van eenheid, dat stimuleert tot bevorderen van die economische eenheid. Doch kan men zeggen, dat ook maar zeer rudimentair, aan deze voorwaarde is voldaan? Wie de geestelijke structuur van West Europa nagaat, zal alleen maar kunnen concluderen, dat deze voorwaarde ontbreekt. Men kan zeggen, dat er tot op zekere hoogte en in het ene land meer dan in het andere, — er zijn namelijk in West Europa ook landen met sterk communistische invloeden — in het negatieve een zekere eenheid is in de afwijzing van het communistische collectivisme, zoals dit in Rusland is belichaamd. Doch kan men nu ook zeggen, dat in positieve zin dit West Europa een eenheid vormt? Economie is in zijn eerste doelstelling 'n bezig-zijn met de opdracht, die God bij de Schepping aan de mens gaf. Waar deze erkenning ontbreekt, daar is reeds principieel een uiteengaan. Economische eenwording, die geen rekening houdt derhalve met de geestelijke structuur van West Europa, (en waar vindt men in publicaties daarop de aandacht gevestigd?) ziet reeds de belangrijkste aspecten voorbij. Doch wie ook let op de geheel verschillende richting, waarop zich de economie, om maar niet meer te noemen, in West Duitsland en in ons land ontwikkelt, vraagt zich toch in gemoede af, verdragen zich beide economische systemen met elkaar, zodat zij een harmonisch samengaan zullen wettigen? Het komt ons voor, dat de vraag stellen reeds een beantwoording inhoudt. Niet zo zeer economische, als wel politieke drijfveren stuwten achter het Euromarkt-project, zeiden we. Het drukt naar onze overtuiging als een zwaar originair bezwaar op deze zaak. Doch ook de uitwerking van de economische eenwording ontmoet bij ons bedenkingen, gelijk wij in een volgend artikel hopen aan te geven.

P. GROEN.

VERBODEN BOEKEN

Uit de geschiedenis van het boek (VII)

Aan de protestantse beeldenstorm is de pauselijke boekenbrand vooraf gegaan.

In de Middeleeuwen en eerder (Handelingen 19 : 19) was het verbranden van boeken een effectieve maatregel. Maar toen van elk werk direct honderden werden verspreid kon men wel aan het opsporen en verbranden blijven. De bul Exsurge domine van 15 juni 1520 deelt mee dat de boeken, geschriften en sermoenen van Luther waarin de dwalingen voorkomen door de ambtenaren „naarstiglijk opgespeurd, in 't openbaar en plechtig, in tegenwoordigheid van geestelijkheid en volk, onder alle vermelde straffen zullen worden verbrand". In de Nederlanden was de ijverige en bekwame pauselijke nuntius Hieronymus Aleander reeds tot deze maatregel overgegaan, toen ook Luther bij de poort te Wittenberg boeken ging verbranden. Karakteristiek is daarbij Luther's verklaring: „Opdat de papistische „Mordbrenner" inzien, dat het niet moeilijk is om boeken te verbranden, die men niet kan weerleggen".

Inmiddels werden Lutherse boeken verbrand in Leuven, in Gent, Utrecht, Brugge, 's-Hertogenbosch, Deventer, Kortrijk, Duinkerken, Amsterdam en elders. Over de boekenbrand te Antwerpen op 13 juli 1521 schrijft Aleander naar Rome: „En voorzeker, het was een hoogst nuttige zaak, omdat deze streken zeer besmet zijn en men er vele duizenden boeken van die vervloekte kerels gedrukt heeft".

We lezen echter ook dat men van het vuur gebruik maakt om juist de scholastieke boeken kwijt te raken. En Erasmus oordeelt: „Overal, waar Aleander de branden heeft aangewakkerd en die Carmeliet zijn woede heeft uitgevierd, kan men zeggen, dat de ketterij is gezaaid". In de Nederlanden waar

de boeken het eerst werden verbrand, werden spoedig vele ketterse geschriften gedrukt. Antwerpen drukte zelfs in verschillende talen en werd uitvoerhaven voor verboden boeken. „Dat voortijts verbrant is, wert weder geprent" klaagt de roomse Anna Bijns.

De Reformatie bracht goedkoop drukwerk in grote oplagen over de belangrijke levensvragen waar ieder bij was geïnteresseerd. De reactie hiertegen bracht de vervolging en dood van verschillende drukkers met zich mee. Om het uitgeven van verboden boeken voort te kunnen zetten gaan de drukkers werken met valse namen en adressen, men gebruikt een verkeerd jaartal of drukt een gefingeerde kerkelijke goedkeuring af. Ook vlucht men en gaat het werk in veilige plaatsen voortzetten. De illegale verspreiding volgde dan op soortgelijke wijze als tijdens de duitse bezetting.

In Nederland was het illegale drukwerk vaak van goede kwaliteit, in Frankrijk waar de Reformatie een zaak van de lagere adel was stond het drukwerk op hoog peil, in Duitsland was de Hervorming volkszaak en werd het drukwerk een massaproduct.

Mej. dr. M. E. Kronenberg geeft in haar boekje uit de Patriaserie: „Verboden boeken en opstandige drukkers in hervormingstijd", Amsterdam 1948, vele gedetailleerde gegevens. Zij heeft de boeken uit de jaren 1500 tot 1540 uitvoerig bestudeerd en geeft op dat in die jaren in Noord en Zuid Nederland ongeveer 120 drukkers hebben gewerkt en dat zij, illegaal en legaal, ruim 4600 boeken hebben uitgegeven, waarvan de helft in Antwerpen zijn verschenen. Vóór 1500 werden in Nederland circa 2000 boeken uitgegeven. Dit zijn grote aantallen indien men bedenkt dat tegenover deze 2000 slechts 360 uitgaven in Engeland staan. Verder geeft zij allerlei gegevens over de plakaten en brandstapels, de cen-

suur en het illegale verzet, de drukkers en hun producten, de straffen en de ontduiking.

Hierbij gaat een plaat van Jacob van Liesvelt, drukker en boekverkoper te Antwerpen. De Bijbel die hij in 1542 drukte werd aanleiding tot zijn doodvonnis dat op 28 november 1545 werd voltrokken.

Liesvelt

Tussen 1520 en 1545 is men tot scherpere maatregelen overgegaan; toen het verbranden van boeken niet hielp meende men de geestelijke strijdvragen tot een oplossing te kunnen brengen door de dood van de drukker. Het misverstand, dat machtsmaatregelen een geestelijke strijd beslissen kunnen, bleek algemeen, want aan het einde van die eeuw zijn het de Gereformeerden die boeken, zelfs een bijbeluitgave, willen vernietigen.

We lezen namelijk in artikel 25 van de Handelingen van de Particuliere Synode van Zuid-Holland in het jaar 1595:

„Van den Bijbel, die bij eenen vlaemschen

dooper, genaemt Jacob Vermeulen, is doen drucken tot Haerlem, daerinne soo wel bij den heeren Staten, als bij de magistraet van Haerlem ordre gestelt was te visiteren, aengesien daer vele annotatiën bij gestelt waren, die seer absurd ende onwaerachtich zijn, ende is van de gedeputeerde van N.

Hollandt verclaert, dat denselven drucker verboden is in dit selve aengevangen werck voort te gaen. Ende alsoo Cornelis Claess., drucker tot Amsterdam, met desen Vermeulen in dese handelinge communicatie gehadt heeft, is hij van den Kerckenraedt tot Amsterdam aengesproken ende vermaendt; heeft beloofd hier van te desisteren. In aenmerckinge van desen is den gedeputeerden van N. Holl. gebeden naer alle vermogen bij de Overheydt aen te houden, dat de Exemplaren van desen aengevangen wercke mogen gesupprimeert end te niete gedaen werden”.

J. STELLINGWERFF.

HONDEN ZONDER HALSBAND

Vele boeken zijn er, die men zonder enige schade ongelezen kan laten, de inhoud er van is vergeten, als het boek wordt dichtgeslagen. Er zijn echter ook boeken, waarvan de inhoud niet wordt vergeten, het houdt je geest gevangen, zet je aan het nadenken en blijft je voortdurend bezighouden. Zo'n boek is de franse roman *Chiens perdu sans collier*, in het nederlandse taalgebied verschenen onder de titel: *Honden zonder halsband*, van Gilbert Cesbron, een zeer bekend frans auteur, o.a. van het bekende boek over de „priester-arbeiders”: *Heiligen gaan naar de hel*. In het boek *Honden zonder halsband* tekent Cesbron, met meesterhand, een stuk werkelijkheid, waarmee de meesten onzer niet in aanraking komen. De merkwaardige titel van het boek heeft betrekking op het leven van de zwervende straatjeugd in Parijs, die in contact komt met de kindbescherming. Het is een tekening van het leven, dat zich afspeelt aan de zelfkant van de menselijke samenleving, triest en ellendig, somber en uitzichtsloos. Als men het boek heeft uitgelezen, legt men het naast zich neer, kijkt voor zich uit en denkt na over de vele gebeurtenissen, die Cesbron ons vertelt. Kan zoiets echt gebeuren? Daarbij vraagt men

zich af, wat er met deze jeugd moet gebeuren, die ronddoelt in de sloppen en de straten van de grote wereldstad Parijs; en daar waarlijk niet alleen! Wat moet er op de lange duur terecht komen van een maatschappij, waarin deze dingen voorkomen en waarschijnlijk steeds erger worden? Als Gereformeerden komen wij niet erg veel in aanraking met deze levensaspecten; het is ook niet nodig, dat iedereen alles weet van wat er in de wereld om hem heen geschiedt, doch het is niet overbodig en wel noodzakelijk, dat er iets meer besef doordringt van wat er buiten onze kring plaatsvindt.

Het is niet onze bedoeling de gehele inhoud van *Honden zonder halsband* hier weer te vertellen; slechts op één van de hoofdfiguren willen we enig licht laten vallen, teneinde enige indruk te geven van de ellende, waarin deze jeugd verkeert. Eén van de hoofdpersonen is een jongetje van elf jaar, Alain Robert, een voogdijkind. Hij is met een geleider op weg naar het ziekenhuis, voor onderzoek. Samen lopen ze door de straten van Parijs. Alain vraagt van alles aan zijn geleider. „Wat is dat?” vraagt hij. „Het Paleis van Justitie”. „Wat is daar in?” „Dieven, moordenaars,.... rechters. Kom, laten we

opschieten”. Alain Robert stelde zich dadelijk martelkelders voor, galgen op iedere verdieping, beulen in rode mantels, met handen die.... De kreet van een sleepboot sneed plotseling al die gedachten af. De jongen liep naar het midden van de brug om boven het schip te zijn, als het onder de boog door zou varen. Hij zag een jongetje van zijn leeftijd op de achtersteven van een aak liggen tussen potten met bloemen en een konijnenhok. — „Als ik hem ook eens smeerde? dacht Alain Robert en hij balde zijn vuisten in zijn onmogelijk lange mouwen” (pag. 7/8). Dit laatste is een belangrijk motief in het leven van deze jongens: er vandoor gaan. Zij worden door Gilbert Cesbron vergeleken met honden, straathonden, die zonder enige bestemming rondzwerven door de straten, missend de bescherming van een baas, die ze aan een halsband vasthoudt om ze veilig thuis te brengen. De titel is een treffende karakteristiek! Veel van deze jongens zwerven rond, zonder te weten waar naar toe en veelal weten ze niet eens wie hun vader en moeder zijn. Ze worden opgevangen door kinderplicht en kindbescherming, doch als ze de kans krijgen smeren ze 'm weer en ontsporen opnieuw, omdat ze in 't geheel niet weten hoe ze moeten leven; ze zijn geboren en grootgebracht in de sferen van dronkenschap, misdaad, prostitutie, werkeloosheid en woningmisère. Alain Robert is één van hen. Hij is in een pleeggezin geweest, in de mening verkerende, dat hij bij zijn ouders thuis was, totdat hij opeens tot de ontdekking komt, dat hij geen echt kind van hen is, doch slechts aangenomen. Bij het vernemen hiervan had hij iets van een grote leegte gevoeld. „Ik ben naar de stal gelopen en heb daar overgegeven. Ik had het koud. Ik wou dood zijn”. (pag. 28). Sindsdien kon hij in het pleeggezin niet meer blijven en wordt hij door de kinderrechtter naar een jongenstehuis in Ternera gestuurd. Daar leeft hij temidden van vele andere jongens, vooral onder de bescherming van de groepsleidster Françoise, steeds in verwachting van de komst, op de één of andere bezookdag, van zijn ouders, die hij niet kent.... Op een dag is er bezoek voor hem en hij is erg zenuwachtig, hij denkt, dat zijn ouders hem eindelijk gevonden hebben, eindelijk na lang zoeken. Doch tot zijn bittere teleurstelling ziet hij zijn pleegouders voor zich staan. Het enige, dat hij uitbrengt is: „Ga weg. Laat me met rust. Ik haat jullie”. „Wat?” De boer en de boerin, allebei een eindje over de vijftig, stonden daar met die wereld van zwijgen, zorgen en angst, die hun leven was, in hun Zondagse kleren, de handen vol geschenken, die zij dagen tevoren hadden klaargemaakt; en tegenover hen stond dat rare, kwaadaardige joch van elf jaar, met wie ze al zoveel te stellen hadden gehad en die nooit van hen had gehouden. En dat kind van niemand, dat hoerekind, durfde te zeggen: „Ik haat jullie”. Die jongen met zijn starre ogen en verwilderde haren had het gezicht van de haat zelf”. (pag. 104). Als de pleegouders ontmoedigd weer vertrokken zijn, werpt Alain nog een onverschillige blik op de pakjes, die her en der in het gras verspreid liggen en vlucht daarna het bos in. Van vermoeidheid valt hij eindelijk neer, juist als de dokter in de buurt is. Deze bespreekt met de groepsleidster „het geval Alain Robert”. De dokter waarschuwt haar, dat ze niet te veel aandacht aan de jongen mag schenken, omdat hij er niet bij gebaat zal zijn iemand te hebben, die zijn moeder vervangt; hij moet wennen aan de gedachte zonder moeder te leven. Dit is het einde van de bezookdag van Alain Robert, deze trieste uitspraak van de dokter, één van de velen, die zich bezighouden met het lot van deze jongens: opvoeders, kinderrechtters, psychologen en nog vele anderen. En dan nog is er de mogelijkheid, die zo vaak werkelijkheid blijkt te worden, dat het gedrag van zo'n jongen een mysterie blijft voor allen, die zich moede peinen te begrijpen van dat gedrag en het pogen te analyseren. De wereld van leed en verdriet van zo'n jongetje, een wereld, die soms te lezen is in de ogen, waarmee hij je kan aankijken, is moeilijk te peilen. Alain Robert is ook zo'n jongetje, evenals die andere jongetjes, die in Ternera vertoeven, allemaal mysteries, werelden van ellende, ondoorgrondelijkheden.

Het leven in zo'n jongenstehuis is een zeer apart leven, afgesneden van de drukte van het dagelijks doen. Eén van de hoogtijdagen

is een bezoeke dag, dan worden er weer contacten gelegd en worden er enige tipjes opgelicht van de wereld buiten de omheining en het grote hek. Voor de jongens, die geen bezoek krijgen is zo'n dag veelal een marteling, een verstoken zijn van contact, een zich nog meer afzetten tegen dat harde leven, dat hen in de steek laat. Waarom hebben zij geen bezoek? Michel, een kleine jongen in Terneeray, heeft ook geen bezoek gehad. Op een paaltje van het hek zit hij uit te kijken, de lange weg af. „Bij iedere nieuwe gedaante op de weg heeft zijn hart geklopt: als mijn moeder eens kwam... Als ze nu vandaag eens kwam. Het uur van de laatste trein is nu verstreken. De avond valt: wéér wacht de eindeloze, naargeestige week met de post zonder brieven voor hem, en aan het einde weer een akelige Zondag, als zijn moeder weer naar de bioscoop gaat, terwijl hij hier op haar wacht" (pag. 115).

Met moeite dwingt Alain Robert zich niet meer op bezoek te hopen, na de bittere teleurstellingen met z'n pleegouders. Op het bezoekuur trekt hij met andere voogdkinderen het bos in, spelend; vooral de Zondag is voor deze jongens een martelende dag, de uren gaan traag en langzaam voorbij, andere jongens lopen met pakjes, zijn blij en uitgelaten, „maar”, zegt Gilbert Cesbron, „door de wreedheid of de onnadenkendheid van de mensen was de dag des Heeren voor hen een dag van bitterheid en pijn geworden” (pag. 129). Samen trekken ze het bos in, beraadslagen onder elkaar of ze er vandoor zullen gaan en weten tegelijkertijd, dat ze niet zullen slagen; misschien komen ze wel een eindje op weg, doch nooit zouden ze ontsnappen uit de papieren gevangenis van de „Assistance”: de dossiers met al hun gegevens, hun achtergronden, hun pasfoto's, hun gedragsprognoses vervolgen hen voortdurend. En bovendien: wat zouden ze in die grote, meedogenloze maatschappij moeten beginnen, als de hulp en de verzorging en de goede bedoelingen en de opoffering van de leidsters, de verpleegsters, de doktoren er niet meer zullen zijn? Ze weten het zelf wel, dat ze zich achteruit helpen als ze ontvluchten. En toch gaan sommigen er nog vandoor, voor een poosje de vrijheid in, een poosje slechts, om dan weer gegrepen te worden door één of andere instantie en weer opgesloten te worden in een tehuis waar ze weer kunnen nadenken over het grote waarom van hun verdrietige leven.

Op aangrijpende wijze vertelt Gilbert Cesbron de lotgevallen van deze jongens, slachtoffertjes van dronkenschap, prostitutie en woningellende. Het boek is allerminst een fantastisch verdichtsel; het schetst de werkelijkheid in zijn harde en wrede aspecten. Het laat ook bovenal de leegheid zien van het leven buiten God, buiten Jezus Christus en Zijn Verlossing.

Het boek doet een dringend appèl op de mensen, óók op de Gereformeerden van vandaag. Deze jeugd is eveneens in ons land. Enige maanden praktisch werken in een Observatiehuis brengt in aanraking met een levensellende, waar we van tevoren nooit aan dachten, noch enige verbetering in trachtten aan te brengen. Ook in ons land zijn honderden kinderen, die rondzwerven op de straten, die opgroeien zonder liefde, zonder tucht ook, die een steeds groter gevaar zullen worden, als ze niet goed zullen worden opgevangen. De kindbescherming breidt zich steeds uit, er is gelukkig een Gereformeerde Kinderbescherming in opbouw, want het zal voor alles nodig zijn deze verloren jeugd te brengen tot Christus. Ze moeten daar echter gebrácht worden en wij moeten ze daarbij helpen, niet met minachting er tegenover staan, vanuit een zekere hooghartige houding, dat het de eigen schuld van die mensen is. Deze houding komt onder ons

VAN DE ADMINISTRATIE

Wij maken er onze lezers op attent, dat met 1 Oktober a.s. het tweede halfjaar van ons blad aanvangt.

We verzoeken onze abonné's die niet voor het gehele jaar hebben betaald, hun abonnementsgeld f 5.— per halfjaar, buitenland f 6.— per halfjaar te willen overmaken door storting op onze postrekening 233117, t.n.v. Drukkerij Steenbergen te Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

voor, helaas! Doch het is mede onze roeping in het leven van dit, naar de mens gesproken, verlorene, te brengen: geloof, hoop en liefde. Waarom zouden deze drie slechts voor ons gereserveerd zijn? Om in de beeldspraak van Gilbert Cesbron te blijven: laat ons trachten veel honden te vangen, en een halsband om te doen, die hen vasthoudt, evenals de band, die ons allen moet vasthouden: Gods Woord, een licht op een donker pad, een licht, óók in achterbuurten, óók voor zwervertjes en verschoppelingen.

Het is jammer, dat de uitermate knappe schrijver, die Cesbron is, verzuimt op Gods Woord te wijzen en op Jezus Christus, Die het leven geneest en Die de zonden vergeeft, Die ook van het verderf ons leven wil verschonen.

JAC. VAN WERINGH.

Noot van de Redactie: Gaarne nemen we dit artikel op. De schrijver is bekend met de verwaarloosde jeugd in ons land. Zijn oordeel over de situatie van de jeugd in eigen kring is te optimistisch. Daaronder is veel meer ellende dan men vermoedt.

KERKNIEUWS

Beroepen te Schildwolde: Ds W. de Graaff van Giessendam.

Bevestigd te Barendrecht: Ds F. van Deursen. Bevestiger was Ds C. Vonk van Schiedam.

Kand. J. Klamer zal D.V. 2 oktober bevestigd worden als predikant van de Geref. Kerk van Spakenburg voor de missionaire arbeid op West Borneo. Bevestiger zal zijn Ds G. Zomer. Het adres van Ds Klamer gedurende zijn voorbereidingstijd is Bernhardstraat 21, Spakenburg.

Ds S. S. Cnossen vertrok donderdag 25 september per s.s. Zuiderkruis van Rotterdam om via Montreal naar Grand Rapids te reizen.

Ds G. Hagens van Schiebroek-Hillegersberg is voornemens om op 20 oktober a.s. afscheid te nemen van zijn tegenwoordige gemeente om op zondag 3 november zijn intrede te doen in de kerk van Bussum, na bevestigd te zijn door Ds H. Knoop.

Adressen:

Het adres van het scribaat van de Kerk van Dordrecht is thans:

J. van Oord, Gevaertsweg 16, Dordrecht.

Ijsselmonde: W. Sas, scriba, Kerkedijk 128, Rotterdam-Z2., Tel. 77327;

Geref. Kerk van der Bijlpark, Zuid-Afrika: G. Niehof, Postbus 53, Evaton, Transvaal, Zuid-Afrika.

De Schooldag

Wegens gebrek aan plaatsruimte worden in Opbouw geen verslagen opgenomen van de Schooldag. Ze zijn bovendien reeds uitvoerig in het Geref. Gezinsblad en het Nieuw Kamper Dagblad gepubliceerd.

We geven hier alleen enkele bijzonderheden. Meegedeeld werd, dat het Vrouwen-Comité dit jaar niet minder dan f 20.220.— voor de bibliotheek had bijeengebracht.

Blijken van medeleven werden o.a. ontvangen uit: Albany, Australië (ds P. van Gurp); Armadale, eveneens Australië; Launceston (Nieuw Zeeland); de kolonie van Monte Allegre (Brazilië) en van de Can. Ref. Church van Lethbridge (Coaldak).

De „Schooldag” werd door ruim acht duizend broeders en zusters bezocht. Ze arriveerden o.a. in 120 bussen en 390 personenauto's.

De collecten brachten op: voor de Theol. Hogeschool f 6395.35 (waaronder een gift van f 2000.—). Voor het suppletiefonds: f 2634.—. Voor de bibliotheek f 1787.35.

De oudste bezoeker was broeder Hakvoort uit Krommenie, die de leeftijd heeft van 96 jaar.

KORT VERSLAG

van de vergadering der Curatoren van de Theologische Hogeschool te Kampen in het gebouw der School, gehouden op 23 september 1957

- De President opent de vergadering met Schriftlezing en gebed. De Curatoren Ds E. Th. v. d. Born en Ds C. Vonk zijn op deze vergadering vervangen door hun secundi, resp. Ds J. Rijnveld en Ds F. de Vries. De andere Curatoren zijn alle aanwezig. Al de Hoogleraren zijn aanwezig, behalve Prof. L. Doekes, die door familieomstandigheden verhinderd was.
- De notulen van de vergadering van 6 juni 1957 worden na lezing vastgesteld.
- Ingekomen stukken:
 - Van den Heer en Mevrouw Bos—van Dooren bericht van de geboorte van hun dochter Martha Nicoletta. Is reeds beantwoord.
 - Van het Moderamen der laatstgehouden generale synode de tekst van de volgende in de Acta deze synode op de Theologische Hogeschool betreffende hebbende artikelen: 57 B, 117 B, 145 B, 250, 491 B. Deze worden gelezen.
 - Mededeling van br. M. V. te R. dat hij „een Schriftmatige herziening van de wijsbegeerte der wetsidee” voorstaat. Wordt na kennismaking ter zijde gelegd.
 - Brief van br. J. v. d. W. te R., inzake een publicatie door een der lectoren. En over deze zelfde zaak een brief van br. C. de G. te Ber.R. Aangezien de hier bedoelde publicatie reeds werd teruggenomen — oordelen Curatoren niet nodig hier verder over te handelen, wat aan de adresserende broeders zal worden geschreven.
 - Vier ondertrouwberichten en een bericht van geboorte welke reeds werden beantwoord.
 - Een brief van enige brs., het gebouw der Hogeschool te mogen gebruiken voor het houden van een serie lezingen. Dit verzoek wordt afgewezen.
 - Een brief van Deputaten-financieel adviserende over de pensioenregeling der Hoogleraren, wordt aangehouden tot de volgende vergadering.
 - Accountantsrapport over 1956. Wordt in handen gegeven van de Curatoren Ds J. Hettinga en Ds W. Vreugdenhil.
 - De acta van de generale synode van Enschede.
- Rapporten:
 - Ds D. Vreugdenhil rapporteert mede namens br T. Sikma over het nazien der boeken van de bibliothecaris, Prof. P. Deddens. Deze werden in orde bevonden. Aan Prof. P. Deddens werd decharge van zijn beheer gegeven.
 - Ds D. van Dijk rapporteert mede namens Ds D. Vreugdenhil over het onderzoek van het Accountantsverslag over 1955, waarin zij geen reden tot opmerkingen vonden.
- Hoogleraren ontvingen van een niet tot één der Kerken behorende jongeman, het verzoek hem overeenkomstig art. 14 van de regelingen voor de Theologische Hogeschool tot de lessen toe te laten. De rector licht dit verzoek nader toe. Curatoren wijzen dit verzoek af.
- Na dankzegging door Ds J. van Bruggen sluit de President de vergadering.

Voor de Curatoren,
Ds J. VAN BRUGGEN,
Assessor.

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfjr. - f 10.- p. jr. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.